

**ВИЩА КВАЛІФІКАЦІЙНА КОМІСІЯ СУДДІВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА ШКОЛА СУДДІВ УКРАЇНИ**

Адреса: вул. Жилянська, 120 А, м. Київ, 01032
Тел/факс: +38 044 597 09 30; e-mail: info@nsj.gov.ua
Код ЄДРПОУ 37451388

12 ГРУ 2022 № 14-05/1094

**Голові Національного агентства
з питань запобігання корупції
Олександрові НОВІКОВУ**

Щодо проєкту постанови КМУ

Шановний Олександрові Федоровичу!

На лист Національного агентства щодо опрацювання в межах компетенції і висловлення позиції стосовно проєкту постанови Кабінету Міністрів України “Про затвердження Державної антикорупційної програми на 2023-2025 роки”, Національна школа суддів України вважає за необхідне повідомити таке.

Національна школа суддів України підтримує курс на встановлення “нульової” толерантності до корупції у судовій владі та зусилля державних інституцій, що спрямовані на досягнення суттєвого прогресу в запобіганні та протидії корупції, забезпеченні злагодженості та системності антикорупційної діяльності всіх органів державної влади та органів місцевого самоврядування, а також належного процесу післявоєнного відновлення та відбудови України на шляху до членства в Європейському Союзі, Північноатлантичному Альянсі (НАТО), Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР).

Проєктом Державної антикорупційної програми на 2023-2025 роки (далі – Програма) пропонується визначити нормативну рамку: підстав, принципів розроблення та затвердження Програми; мети Програми; проблем, на розв’язання яких спрямована Програма та очікуваних результатів реалізації програми (Додаток 1 до Програми); заходів Програми (Додаток 2 до Програми); підстав для координації, моніторингу та оцінки ефективності реалізації Програми; строків виконання Програми; обсягів та джерел фінансування Програми; механізмів перегляду та внесення змін до Програми.

Матеріали додатків до проєкту Програми згруповані у три розділи:

- Розділ 1 “Підвищення ефективності системи запобігання і протидії корупції”;
- Розділ 2 “Запобігання корупції у пріоритетних сферах”;
- Розділ 3 “Забезпечення невідворотності

Національне агентство з питань запобігання корупції
Від 12.09.2022 № 276370/03-22 від 13.12.2022

Вважаємо, що Державна антикорупційна програма на 2023-2025 роки належить до керівних документів державної антикорупційної політики разом із Антикорупційною стратегією на 2021-2025 роки, затвердженою Законом України “Про засади державної антикорупційної політики на 2021-2025 роки” від 20 червня 2022 року № 2322-ІХ.

З огляду на це, Програма має містити загальну логіку змін у секторі протидії корупції, враховувати попередні керівні документи чи проекти документів, які були офіційно оприлюднені, визначати строки та механізми реалізації встановлених завдань, передбачати план заходів для здійснення завдань, закріплених стратегією, механізм контролю за ефективністю її реалізації, встановлювати необхідний обсяг державного фінансування (або критерії його встановлення) для реалізації програмних заходів. Аналізований проект Державної антикорупційної програми в цілому враховує такий підхід, хоча і не повною мірою.

Надмірна комплексність та складна ієрархічність викладення тексту Програми і Додатків до неї суттєво ускладнює сприйняття документу, знижує її регламентуючий та ціннісно орієнтуючий потенціал як для фахового середовища, так і для громадян України і представників профільного громадянського сектору.

Окрім цього, окремі положення проекту Програми є дискусійними та суперечливими.

Вказівка у Розділі II “Запобігання корупції у пріоритетних сферах” Додатку 1 “Очікувані стратегічні результати” до проекту Програми проблеми 2.1.1., а саме: “закон не визначає доброчесність як кваліфікаційну вимогу до членів Вищої ради правосуддя і Вищої кваліфікаційної комісії суддів України”, – не відповідає чинному правовому регулюванню, оскільки прямо суперечить змісту частини 2 статті 94 Закону України “Про судоустрій і статус суддів” та частини 1 статті 6 Закону України “Про Вищу раду правосуддя”.

Пропозиція утворення секретаріату Громадської ради доброчесності на противагу Секретаріату Вищої кваліфікаційної комісії суддів потребує додаткового, в тому числі фінансового, обґрунтування, оскільки ще більше ускладнить механізм встановлення кваліфікаційного компонента судової влади, а також неодмінно призведе до дублювання функцій і можливої підміни державно-владних повноважень суб’єктами громадського сектору, функції якого за визначенням полягають радше у громадському контролі, ніж у безпосередній участі в конкурсних процедурах.

Наразі Вища кваліфікаційна комісія суддів України формується за новими вимогами, які передбачають додаткові механізми перевірки кандидатів і членів Комісії на доброчесність. За таких умов пропозиції щодо утворення секретаріату Громадської ради доброчесності є надмірними.

З огляду на проблемні аспекти діяльності Громадської ради доброчесності, що були предметом низки публічних дискусій, потребує більш детальної формалізації порядок та процедура збирання, встановлення та оцінки фактичних даних щодо суддів, здійснювана Громадською радою доброчесності.

Втілення ідеї забезпечення перевірки доброчесності кандидатів у межах процедур добору нових суддів із залученням Громадської ради доброчесності передбачатиме суттєві зміни правил добору, який триває із 2017 року. Для

імплементації таких процедур необхідно навести належне обґрунтування, яке у проєкті Програми відсутнє.

Пропозиція встановити обов'язкове оприлюднення Вищою кваліфікаційною комісією суддів України загальних результатів іспитів під час добору кандидатів та кваліфікаційного оцінювання суддів в цілому підтримується з тим застереженням, що оприлюдненню не можуть підлягати всі матеріалів іспитів (конфіденційність має зберігатися в частині, де наявна загроза порушення прав людини, зокрема щодо оприлюднення даних психологічного тестування).

Також слід підтримати підхід, за якого пропонується уточнити перелік, підстави та види дисциплінарної відповідальності суддів, що дало б можливість суддям прогнозувати свою поведінку, зокрема, більш чітко визначено ознаки дисциплінарних правопорушень, які порочать звання судді або підривають авторитет правосуддя, а також вдосконалити та спростити механізми дисциплінарного розслідування та розгляду дисциплінарних справ.

Не підтримується пропозиція запровадити інститут кримінальної відповідальності суддів за свавільне зловживання своїми повноваженнями без зазначення чітких законодавчих критеріїв, що може призвести до відновлення практики попередніх років вчинення тиску на суддів через безпідставне притягнення до кримінальної відповідальності за постановлення завідомо неправосудного вироку, рішення, ухвали або постанови (було визнано Конституційним Судом України як неконституційне положення).

Звертаємо також увагу на таке. В пункті 6 Пояснювальної записки до проєкту постанови Кабінету Міністрів України “Про затвердження Державної антикорупційної програми на 2023–2025 роки” від 28.11.2022 зазначено, що протягом вересня-листопада 2022 року було проведено низку громадських обговорень щодо проєктів текстів відповідних підрозділів Програми, зокрема, 26 жовтня – “Справедливий суд, прокуратура та органи правопорядку”.

Національна школа суддів України не була повідомлена про вказаний захід, що не сприяє належній інституційній координації, відсутність якої вказана як Проблема 1.1.1. Додатку 1 “Очікувані стратегічні результати” до проєкту Державної антикорупційної програми на 2023-2025 роки.

Пропонуємо в подальшому завчасно залучати представників судової гілки влади до обговорення системоутворюючих документів, які визначають стратегічні цілі держави в секторі протидії корупції задля злагодженої роботи всього державного механізму.

З повагою

Ректор

Микола ОНИЩУК